

DIVIZNA
LIBEREC

NEWSLETTER 03/2025

NOVINKY Z DIVIZNY

Milé čtenářky a milí čtenáři,

s nastávajícím podzimem vám rádi přinášíme nové a obohacené vydání našeho newsletteru. Až si jej budete pročítat, určitě si všimnete, že přibyla nová rubrika nesoucí název KLIMatické okÉNKO. V ní vás budeme pravidelně informovat o novinkách z oblasti klimatického vzdělávání, dávat tipy na zajímavé lidi, podcasty, knihy nebo i filmy s touto tematikou.

Na úvod nabízíme tip z webu [EKOkalendář](#) na právě probíhající Evropský týden udržitelného rozvoje (ETUR). Jedná se o **celoevropský festival akcí**, kdy se konají rozmanité konference, výstavy, workshopy, semináře, filmová promítání, komunitní setkání, dny otevřených dveří a mnohé další aktivity, jejichž cílem je dát najevo, že nám záleží na budoucnosti světa, v němž žijeme. Liberecký kraj mezi pořadateli zatím chybí. Bude tomu i příští rok? Uvidíme...

TÝM SEV DIVIZNA LIBEREC VÁM PŘEJE PŘÍJEMNÉ PODZIMNÍ ČTENÍ.

POJĎTE SE S NÁMI VZDĚLÁVAT!

V letošním školním roce se opět budeme rádi podílet na vašem osobním rozvoji a vzdělávání v oblasti environmentální výchovy. Proto neváhejte a vyberte si z nabídky akcí, které se budou konat v nejbližší době.

Již **30. září** se můžete zúčastnit pravidelného setkání Ekoškol pod názvem **“Seminář dobré praxe pro Ekoškoly”**. Tentokrát se sejdem v prostorách liberecké ZŠ Kaplického v Doubí. Pozvánku na akci naleznete [zde](#).

Ve čtvrtek **9. října** vás společně s Ivanou Hancvenclovou zveme na netradiční prohlídku centra pro zvířata v nouzi při Zoo liberec – Archa. **Škola v Arše** se zaměří na využití centra pro vzdělávání žáků různých věkových skupin a popovídáme si o možném zařazení těchto témat do výuky. Lektorovat budou zkušení pracovníci z řad stanice.

6. listopadu vás v prostorách libereckého Paláce Liebig rádi uvítáme na konferenci **Liberecká M.R.K.E.V.**, jejíž letošní téma je **Klima se mění, měníme se i my?** Více informací naleznete v následujícím příspěvku.

Celý tým SEV DIVIZNA Liberec se těší na společná setkávání a vzájemnou inspiraci.

Ondřej Šíp

DO VAŠEHO DIÁŘE:

30. září Seminář dobré praxe pro Ekoškoly

9. října Škola v Arše

6. listopadu Konference Liberecká M.R.K.E.V. 2025

[Informace o programech & Přihlášky](#)

PALÁC LIEBIG OŽIJE KONFERENCÍ M.R.K.E.V. BUĎTE U TOHO!

Srdečně vás zveme na letošní **21. krajskou konferenci M.R.K.E.V.**, která se uskuteční **6. listopadu 2025 v krásných prostorách Paláce Liebig přímo v centru Liberce. Od rána až do odpoledne na vás čeká pestrý program věnovaný tématu, které se nás všech bezprostředně týká: „Klima se mění, měníme se i my?“**

Na konferenci vystoupí odborníci, kteří přinesou nejnovější poznatky, nabídnou inspiraci a otevřou prostor pro společnou diskusi. Věříme, že se můžete těšit nejen na nové informace, ale i na spoustu nápadů využitelných ve školní výuce a každodenní praxi.

Podrobný program s anotacemi a časovým rozvrhem zveřejníme v říjnu, ale přihlašování je možné už nyní. Pozvánku naleznete [zde](#).

Těšíme se na společné setkání!

Mirka Nováková

Středisko ekologické výchovy při Zoo Liberec - DIVIZNA
Vás srdečně zveme na

21. krajskou konferenci EVVO
v Libereckém kraji pro ZŠ a SŠ

LIBERECKÁ M.R.K.E.V. 2025

6. listopadu 2025 od 8:00 do 16:00 h
Palác Liebig, U Tiskárny 81, Liberec

Letošní téma:

Klima se mění, měníme se i my?

Program:

Česko bez emisí?

Petr Daniš, Fakta o klimatu a Vzdělávací centrum TEREZA Praha

Klima a zdraví

Anna Kšírová, Doctors for Future a Nemocnice Jablonec n. Nisou

Učíme o klimatu

Jakub Opršal, SEVER Horní Maršov

Klima se mění – jak se může měnit výuka?

Petra Skalická, Člověk v tísni

Mladí vzdělávají mladé, mladí mění věci!

Jakub Nekvasil, spolek Telperion

Škola pro udržitelný život

Eliška Hájková, SEVER Horní Maršov a SEV DIVIZNA Liberec

Klimatická ŠUŽ

Markéta Raabová, ZŠ Stráž nad Nisou

Jak na klima v Zoo?

Aleš Koží, Alice Hudcová, SEV DIVIZNA Liberec

a dále:

nabídka metodických materiálů
doprovodná výstava k tématu
komentovaná prohlídka Paláce Liebig

Přihlásit se můžete do **1. 11. 2025 ZDE**

Ministerstvo životního prostředí

Pavučina
Příspěvková organizace
LIBERECKÉHO KRAJE

PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE
LIBERECKÉHO KRAJE

DIVIZNOVÝ MIX

KLIMATICKÉ DOMINO

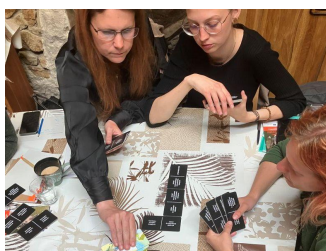
SEV DIVIZNA vydalo novou pomůcku ke vzdělávání o klimatu, jedná se o stolní hru Klimatické domino. Hra zábavnou a dětem blízkou formou přibližuje provázanost a komplexitu klimatické změny, je určena pro 2–8 hráčů od 10ti let. Jedna hra trvá přibližně 30 minut. Využívá principu klasického domina a tematicky je zaměřena na příčiny, důsledky a možná řešení klimatické změny.

Hra přibližuje téma klimatické změny hravou formou.

Obsah hry

Hra obsahuje **56 dominových karet** a **16 speciálních karet s návrhy řešení**. Karty zobrazují pojmy jako *spalování fosilních paliv, odlesňování, zvýšení teploty vody v oceánech* nebo *změny v průběhu ročních období*, které hráči skládají do logických řetězců. Text na pravé straně jedné karty musí navazovat na text na levé straně další karty, podobně jako tomu je v dominu. K dispozici jsou oproti klasickému dominu i karty-žolíky a karty umožňující zahájení nové řady.

Význam hry

Hlavním cílem Klimatického domina je ukázat vzájemnou provázanost příčin a následků klimatických jevů a podpořit systémové myšlení. Hráči si uvědomují, jak na sebe různé procesy navazují, propojují příčiny s důsledky a docházejí k překvapivým souvislostem. Hra zároveň otevírá prostor pro diskusi o možnostech řešení klimatické změny na osobní i společenské úrovni. **Hra nejen upevňuje pojmy a dává problém do širších souvislostí, ale má i za cíl podporovat akční kompetence u žáků – ochotu převzít zodpovědnost za své chování a přijmout rozhodnutí ve prospěch klimatu v každodenním osobním životě.**

Využití ve výuce

Klimatické domino je **vhodné jako úvodní aktivita k tématu klimatické změny i jako shrnutí na závěr**. Lze jej využít ve školách, na táborech, v zájmových kroužcích nebo při osvětových akcích. Po skončení hry mohou hráči přiřazovat k řešeným problémům **konkrétní návrhy opatření** (např. *omezit spotřebu masa, podporovat recyklaci, méně létat*), čímž si lépe uvědomí vlastní možnosti změny. Hra podporuje kritické myšlení, spolupráci i environmentální uvědomění a je výborným nástrojem pro přiblížení složitého tématu klimatické změny srozumitelným a zapamatovatelným způsobem.

Jak objednat?

Hru je možné objednat na e-mailové adrese: hudcova@zooliberec.cz. Cena hry je 550 Kč.

Alice Hudcová

DIVIZNOVÝ MIX

MIX Z NAŠICH LETNÍCH CEST

Také rádi během prázdnin a dovolených cestujete? A všímáte si v krajině či ve městech prvků, které pomáhají udržovat a zlepšovat krajinu kolem nás? Nebo se přímo zapojujete vlastní prací k pomoci přírodě? Přinášíme vám pár postřehů a střípků z letošního léta, kdy nás něco takového "cvrnklo do nosu".

Michal Řepík:

Kompostovací toalety na Labské stezce

Labská stezka je fenomén, 1300 km na kole, koloběžce či pěšky. Mnoho lidí. A to přináší trochu komplikaci, kam si všichni ti návštěvníci mají odskočit, aby tím neznepríjemňovali život majitelům okolních pozemků. V úseku mezi Děčínem a státní hranicí na to šli opravdu udržitelně a instalovali podél stezky 5 kompostovacích toalet. Fungují bez vody a elektřiny, jejich obsah může být nakonec použit v péči o městskou zeleň a ještě ke všemu jsou krásné!

Biotop Nový svět

Obec Růžová vzala věci pevně do svých rukou. Po směně pozemků a zpracování podkladů k dotaci vybudovala v místě starého zchátralého koupaliště koupací biotop Nový svět. Skvělé místo pro lidi i pro přírodu!

České Švýcarsko se zelená!

A kdo se na to ještě nebyl podívat, určitě jedte, dokud je čas! Na místech spálenišť po požáru z roku 2022 sice stojí torza ohořelých stromů, ale jinak jsou spálenišťe kompletně pokrytá náletem bříz a všude je vidět mnoho skalních útvarů, které byly léta očím skryté (a za pár let zase budou).

Aleš Kočí:

Péče o botanicky cenné lokality

Část své dovolené jsem se již poněkolkáté rozhodl věnovat přírodě. Mám rád Jizerské hory, proto jsem kdysi vstoupil do Jizersko-ještědského horského spolku, a právě s tímto spolkem jezdím pravidelně kosit louky do osady Jizerka. Kosí se Upolínová louka a Pralouka, většinou na přelomu července a srpna. Jsou to botanicky cenné lokality, na kterých roste spousta zajímavých a chráněných druhů rostlin. Tím, že se louky pravidelně sekají (vždy jedna třetina), nejsou tyto druhy utlačovány agresivnějšími a mohou dozrát a vysemenit. I tak se dá trávit dovolená, s přáteli, rodinou a v krásné přírodě.

Ondřej Šíp:

Informační a vzdělávací centrum

Během letních cest jsem tak trochu neplánovaně zavítal do rakouského městečka Illmitz, kde sídlí informační a vzdělávací centrum národního parku UNESCO [Neusiedler See - Seewinkel](#) (Neziderské jezero). Při návštěvě centra jsem se nechal provést lektorským zázemím i venkovními učebnami pro environmentální výchovu a věřte, stálo to za to - rybník, dílna a edukační schodiště jsou během školního roku využívány školáky jak z Rakouska, tak i blízkého Maďarska.

ROZHOVOR S JITKOU HOLASOVOU NA TÉMA “KLIMASMUTEK”

Vážení čtenáři, SEV DIVIZNA Liberec vám doporučuje k poslechu rozhovor s Jitkou Holasovou (novinářkou, spisovatelkou a psychoterapeutkou v zácvičku), která byla 19. 8. 2025 hostem Petra Viziny na Českém rozhlasu.

Paní Holasová je autorkou knihy Klimasmutek, která je možnou pomůckou pro to, abychom pochopili své emoce spojené s klimatickou úzkostí. Doporučujeme k poslechu, protože je to i přes velmi palčivé téma rozhovor lidský, milý, upřímný a věcný.

„Jedna z hypotéz, kterou jsem vložila do své knihy Klimasmutek, je, že určitou formu klimatické úzkosti, smutku, nějaké reakce – jakkoli subtilní, malé, rychlé – jsme možná prožili téměř všichni. Pokud vám někdo řekne, že skončí svět, na lidstvo že čekají obrovské války o vodu a podobně, tak v kom by to nevyvolalo strach,“ ptá se publicistka a terapeutka v zácvičku Jitka Holasová v pořadu Hovory.

Odkaz na podcast naleznete zde:

Aleš Kočí

Badatelská výuka je nedílnou součástí našich programů.

DLOUHODOBÝ PROGRAM NA TÉMA KLIMA

Dlouhodobé programy, na které se k nám v průběhu roku opakovaně vrací tatáž třída, si již našly pevné místo v naší nabídce.

Rozhodli jsme se tedy pokračovat v daném směru a začali vytvářet nový program, který tentokrát bude směřovat na starší žáky a studenty a jeho tématem bude změna klimatu. Nachystat 6 smysluplných lekcí reagujících na nejnovější poznatky nám nějaký čas zabere, tak s námi mějte prosím trpělivost. Jakmile bude hotovo, dočtete se o možnosti objednávání na našem webu a v newsletteru.

Michal Řepík

Jitka Holasová přináší ve své knize řadu inspirací.

Změna klimatu se týká nejen lidí, ale i zvířat.

SPOLUPRACUJÍ S NÁMI

ZÁKLADNÍ ŠKOLA NÁMĚSTÍ MÍRU V LIBERCI

V této rubrice vám rádi představujeme školy, které se SEV DIVIZNA Liberec dlouhodobě spolupracují a které pro vás mohou být inspirací. Tentokrát jsme o rozhovor požádali Barboru Melicharovou, zástupkyni ředitelky na ZŠ Náměstí Míru v libereckých Ruprechticích. Setkání s ní vás naplní pozitivní energií. Hrdost na to, co ve škole společně učitelé, žáci, rodiče a dobrovolníci dokázali, je oprávněná.

Chloubou ruprechtické školy je bezesporu přírodní školní zahrada. Můžete nám tento unikátní projekt více přiblížit?

Rozsáhlou revitalizaci našeho školního pozemku jsme začali v roce 2014. Nejprve jsme oslovili děti, učitele i ruprechtickou veřejnost, jak by naše zahrada měla vypadat. V rámci tzv. komunitního plánování jsme se shodli, že na zahradě musí být dobře lidem i zvířatům, nesmí na ní chybět jezírko, hlediště s pódium a ohniště. A hned jsme se pustili do práce, protože zahrada byla hodně zarostlá. Nejprve bez financí vlastními silami s dětmi. Od roku 2017 jsme z projektů získali finanční prostředky především na materiál a povolali jsme na pomoc maminky a tatínky, kteří spolu s námi strávili na zahradě mnoho a mnoho hodin. Ze získaných dotací a během mnoha brigád jsme vybudovali různé biotopy (květnaté loučky, velké přírodní jezírko, vřesoviště, kamenné zídky, kompost, divoké části s tlejícím mrtvým dřevem, listím a „plevelem“ či kopřivami), kde mohou děti pozorovat vazby uvnitř ekosystémů. Na zahradě nechybí ani hlediště a ohniště, protože zahrada je samozřejmě i místem pro setkávání rodičů a veřejnosti z naší čtvrti.

Tím vlastně podporujete komunitní život v Ruprechticích. Jsou to jediné aktivity, které škola připravuje nebo podporuje?

Kromě setkávání v zahradě organizujeme další akce pro rodiče s dětmi v okolí školy, namátkou jsou to například “Běžíme si pro jedničky”, “Drakiáda” nebo “Lampionový průvod”.

Do práce na zahradě se zapojili malí i velcí.

Komunitní život v naší čtvrti podporujeme velmi rádi, je to důležitá součást života všech obyvatel naší čtvrti. Důležitý je pro nás i vzhled naší čtvrti, proto pořádáme pravidelně akce “Uklidme Ruprechtice”.

Vraťme se ještě k zahradě, jak ji využíváte?

Zahradu využíváme k výuce prvouky, přírodopisu, ekologické výchovy. Děti bádají a pozorují vztahy v různých ekosystémech. Pro výuku slouží také interaktivní dřevěné naučné tabule, geokoutek, meteostanice, pocitový chodníček nebo hřbitov odpadků.

Vypracovali jsme a realizujeme zde velké množství projektových dnů založených na principech badatelské výuky (např. vodní a hmyzí říše, půda, zahrada všemi smysly, geologie...). Do těchto projektových dnů zveme i odborníky. Na zahradě však probíhá i jiná výuka, např. pracovní činnosti, čtení, literární výchova, anglický jazyk, výtvarná výchova. Ve velké míře využívá zahradu k projektovým dnům i naše školní družina. Věřím, že do budoucna se počet předmětů, které budou zahradu pro výuku využívat, ještě rozšíří.

Seznámení budoucích prvňáčků se školou i zahradou.

SPOLUPRACUJÍ S NÁMI

Děti z družiny tráví na zahradě spoustu času.

Zmínila jste, že zahradu využívá i školní družina formou práce v rámci projektových dnů. Je to jediná forma využití?

Naše vychovatelky jsou naprosto fantastické. Spolupracují s vyučujícími a na zahradě navazují na právě probírané učivo formou badatelských pozorování a práce s pracovními listy. Děti to velmi baví a výuka se ještě více propojuje s praxí.

Používáte na zahradě i nějaké moderní technologie?

Využíváme například on line webkamery pro monitoring života v ptačích budkách sýkorek modřinek nebo špačků. Snažíme se monitorovat i život čmeláků. Bohužel technika není vždy spolehlivým partnerem, ale věříme, že se vše podaří do budoucna vyladit do plné funkčnosti. Sledovanost na začátku zahájení přenosů života z budek a hnízd byla totiž v rámci naší čtvrti obrovská. Takže na tomto určitě zapracujeme.

A jak hodnotíte spolupráci se SEV DIVIZNA?

S DIVIZNOU jsme spolupracovali již od začátku projektování naší zahrady formou konzultací a účastí na odborných seminářích s touto tematikou. Nyní na oplátku DIVIZNA využívá zahradu pro výuku koordinátorů EVVO nebo studentů TUL, oboru "Environmentální výchova". Také se každoročně zúčastňujeme celoročních vzdělávacích programů. V letošním roce naši čtvrtáci absolvují program "Místo, kde žiju". Také si cením, že DIVIZNA nabízí podporu odborného vzdělávání formou různých seminářů, konferencí a exkurzí nám, pedagogům.

Co se děti, učitelé a rodiče během prací a pozorování zahrady naučili?

S úžasem na naší zahradě pozorujeme, jak se každým rokem zvyšuje množství hmyzu, motýlů, ptáků, jak se příroda vrací zpátky se svou rozmanitostí. Stačí jí jen trošku podat vstřícnou ruku a nechat jí možnost, aby se rozvinula do krásy.

Co Vám osobně zahrada dala?

To už je z velké části řečeno v předchozí odpovědi. Určitě jsem také více pochopila zákonitosti života v přírodě. A také jsem poznala, jak jsme my lidé zkažení naší civilizací - neustále si na něco zbytečně stěžujeme, zatímco zvířata pilně pracují, aby zajistila potravu a bezpečí pro přežití sebe sama i svých potomků. A ať nekončíme smutně - malé činy každého z nás jsou pro přírodu vlastně velké.

SEV DIVIZNA Vám děkuje za milý rozhovor a držíme palce do budoucna.

Ondřej Šíp

Zahrada se využívá celoročně, například i pro výuku budoucích koordinátorů EVVO.

OKNO DO ZOO SVĚTA

Vizualizace pavilonu se brzy promění ve skutečnost.

PAVILON ŽIRAF ČEKÁ VELKÁ PROMĚNA

Známe vítěze výběrového řízení a ještě v září začne kompletní rekonstrukce pavilonu žiraf za více než sto milionů Kč.

Stavba přinese lepší podmínky pro zvířata, včetně dvojnásobného rozšíření venkovního výběhu, a návštěvníkům nabídne modernější a atraktivnější expozice. Součástí proměny budou i zastřešené venkovní dvorky, díky kterým budou moci žirafy trávit venku 365 dní v roce. Naše zoo se mění, roste a posouvá se vpřed - buďte u toho s námi! Děkujeme našemu zřizovateli Libereckému kraji i městu Liberec za podporu nejen této důležité investice!

Aleš Kočí

PLAMEŇÁCI MAJÍ ČTYŘI MLÁĎATA

Po pěti letech se v liberecké zoo opět vylíhla mláďata plameňáků růžových. Od začátku srpna do začátku září se ve výběhu plameňáků objevila hned čtyři šedivá ptáčata, o která se jejich rodiče poctivě starají. Krmí je speciální kaší, jež se jim tvoří ve voleti.

Ze všech nových přírůstků máme velkou radost.

Plameňák růžový obývá tropická a subtropická pásma Asie, Evropy a Afriky. Vyhledává mělké laguny, jezera a ústí řek s brakickou (smíšenou) či slanou vodou. Hnízdí ve velkých koloniích o počtu až 200 tisíc ptáků. Na dobu rozmnožování vytváří monogamní páry, které si staví hnízda z bláta, kamínků a řas v mělké vodě nebo na bahnitých březích v rozestupech po 1,5 m. Samice snáší jedno vejce, které zahřívají oba rodiče. Mláďe se líhne po 27–32 dnech. Poté, co dokážou mláďata chodit, shlukují se do velkých jeslí pod dozorem malého počtu dospělých ptáků. Dožívají se 45 let. Plameňáky růžové chová naše zoo od roku 1991.

Gabriela Volná, foto Klára Baláková

MÁME PRO VÁS V HLEDÁČKU

LIDOVÉ SADY VÁS ZVOU

ABONENTNÍ CYKLUS KOMORNÍ HUDBY

Vážení přátelé, milovníci krásné hudby, s velkým potěšením vám předkládáme program již 67. sezóny komorní hudby v Lidových sadech. Odkaz naleznete [zde](#).

AKTUÁLNĚ Z DĚTSKÉHO KOUTKU

Pomalou se nám blíží závěr letošní sezony Dětského koutku. Neváhejte využít posledních pár dní a přijďte si s dětmi užít zábavu a pohodu. **Dětský koutek bude mít otevřeno cca do půlky října.**

A nezapomeňte, že poslední říjnový víkend se budou z liberecké zoo i Dětského koutku opět ozývat děsuplné skřeky a výkřiky hrůzy. Čeká vás procházka, na které nevíte, koho a co potkáte!

Informace o "Strašilce" naleznete [zde](#).

MÁTE RÁDI MÁCHŮV KRAJ? NAVŠTIVTE GEOPARK RALSKO!

Máme pro vás tip na poznávání krás Libereckého kraje v podobě návštěvy unikátního Geoparku Ralsko. Na podzim připravili zaměstnanci parku dvě akce.

Do Hamru na jezeře **v sobotu 27. 9.** přijďte na [Turistický pochod a cyklojízdu](#) a **18. října** jste zváni do Kuřívod na akci [Svatohavelské slavnosti a Jablka vzpomínek](#). Tak neváhejte a vydejte se do tohoto krásného kraje.

Ondřej Šíp a Pavlína Kovářová

Národní geopark Ralsko srdečně zve na

Svatohavelské slavnosti a Jablka vzpomínek

18. 10. 2025 | Kostel sv. Havla,
Kuřívody, Ralsko

PROGRAM

- 13.00 Zahájení akce, hudební vystoupení sbor zálož ZŠ Kuřívody
- 13.30 Vernisáž výstavy Hlasy Ralska
- 14.00 Hudební vystoupení Sbor CAMELLA, DDM Smetanka, Nový Bor
- 15.00 Prohlídka kostela sv. Havla s Michalem Panáčkem, stavebním historikem
- 16.00 Povědání o záchraně starých odrůd ze zaniklých obcí Ralska, o Alejích vzpomínek a ochutnávka úrody, Lenka Mrázová, Geopark Ralsko a Vlastimil Kocourek, zahradník
- 17.00 Hudební vystoupení při svíčkách RAZAM a Iva Marešová – world music se slovanskými kořeny
- 18.00 Zakoření

DOPROVODNÝ PROGRAM

- Poradna ke starým odrůdám
- Výkvarné dílny
- Ukážka ručního moštování

Akce je zdarma. Občerstvení zajištěno.

Děkujeme za finanční podporu akce

FESTIVAL, FILM A KNIHA - 3 TIPY, 3 INSPIRACE

